मेलुङ राजपत्र

मेलुङ गाउँपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड ७) भेड्पु, दोलखा, बागमती प्रदेश, नेपाल, फागुन २७ गते, २०८० (सङ्ख्या २८

भाग २

लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन कार्यविधि, २०८०

प्रस्तावना :

लैङ्गिक हिंसामा परेका पीडित तथा प्रभावितहरुको तत्काल उद्धार, राहत तथा पुनर्स्थापना गरी महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव तथा हिंसा जस्ता जघन्य अपराधलाई दण्डनीय बनाई प्रभावितहरुलाई क्षतिपूर्ति दिलाउने साथै स्वास्थ्य, शिक्षा, रोजगारी र सामाजिक सुरक्षाको अवसर दिलाई लैङ्गिक समानता कायम गर्न सहयोग पुग्ने उद्देश्यले लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष (दोस्रो संशोधन) नियमावली, २०७६ को मूल नियमावलीको नियम ३ (ख) तथा मेलुङ गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन, २०७५ को दफा ३ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी मेलुङ गाउँपालिकाले देहायको कार्यविधि बनाएको छ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१ <u>संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ</u> :

१ यस कार्यविधिको नाम "लैङ्गिक हिंसा" निवारण कोष सञ्चालन कार्यविधि, २०८० रहेको छ।

२ यो कार्यविधि कार्यपालिकाबाट स्वीकृत भएको मितिदेखि लागू हुनेछ।

२ <u>परिभाषा</u> : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा :

क “कार्यालय” भन्नाले मेलुङ गाउँपालिकाको कार्यालय सम्झनुपर्छ।

ख “कोष” भन्नाले नियम ३ बमोजिमको लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सम्झनुपर्छ।

ग “पीडित” भन्नाले लैङ्गिक हिंसाबाट पीडित वा प्रभावित व्यक्ति सम्झनुपर्छ।

घ "समिति" भन्नाले दफा ७ बमोजिमको स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समिति सम्झनुपर्छ।

ङ "लैङ्गिक हिंसा" भन्नाले कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यवहार, सामाजिक कुरीतिजन्य व्यवहार लगायत लैङ्गिक आधारमा हुने हिंसा सम्झनुपर्छ।

च "नियमावली" भन्नाले लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन, २०६७ र लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन (दोस्रो संशोधन), २०७६ सम्झनुपर्छ।

छ "कार्यविधि" भन्नाले मेलुङ गाउँपालिकाले जारी गरेको लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन कार्यविधि, २०८० सम्झनुपर्छ।

परिच्छेद २
कोषको स्थापना, उपयोग, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन

३ **कोषको स्थापना** :

(१) लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष नामको एक कोष स्थापना गरिएको छ।

(२) कोषमा देहाय बमोजिमका रकमहरु रहनेछन्ः-

(क) नेपाल सरकारबाट प्राप्त रकम,

(ख) प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकम,

(ग) गाउँपालिकाले कोष परिचालनका लागि छुट्टयाएको रकम,

(घ) विदेशी व्यक्ति, अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्था वा सरकारबाट प्राप्त रकम,

(ङ) स्वदेशी व्यक्ति वा संघ वा संस्थाबाट प्राप्त रकम,

च) अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त रकम।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको रकम गाउँपालिकाले कुनै वाणिज्य बैंकमा खाता खोली जम्मा गर्नेछ।

(४) कोषको खाताको सञ्चालन गाउँपालिकाको नियम बमोजिम हुनेछ।

४ **कोषमा रकम जम्मा गर्ने** : महिला हक हितको क्षेत्रमा गाउँपालिकाको क्षेत्रभित्र कार्यरत अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाले वार्षिक रुपमा गर्ने खर्चको गाउँपालिकाले तोके बमोजिमको प्रतिशत बराबरको रकममा नघटाई कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ।

५ **कोषको उपयोग** :

(१) कोषको रकम देहायको कामको लागि पीडितलाई उपलब्ध गराउन सकिनेछ ः-

(क) पीडितलाई तत्काल उद्धार गर्न,

(ख) पीडितलाई औषधि उपचार गर्न,

(ग) राहत प्रदान गर्न तथा आर्थिक सहयोग उपलव्ध गराउन,

(घ) कानुनी सहायता, मनोवैज्ञानिक उपचार तथा मनोविमर्श प्रदान गर्न,

(ङ) कुनै व्यवसाय गर्नको लागि व्यवसाय स्थापना खर्च रकम अनुदान (बीउ पुजी) को रुपमा प्रदान गर्न,

(च) पीडितलाई पुनर्स्थापना गराउन,

(छ) गाउँपालिका विपक्षी भएको लैंगिक हिंसा र यौनजन्य दुर्व्यवहारको कसूरबाट पीडितले प्रचलित कानून बमोजिम कसूरदारहरुबाट प्राप्त गर्नुपर्ने क्षतिपुर्ति त्यस्तो कसूरदारको कुनै सम्पत्ति नभएको कारणबाट प्राप्त गर्न सक्ने नदेखिई अदालतको आदेश बमोजिमको रकम पीडितलाई क्षतिपूर्ति स्वरुप भराउन।

(ज) पीडितको लागि समितिले तोके बमोजिमको अन्य कार्यमा।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि समितिले लैङ्गिक हिंसाबाट पीडित बालबालिका तथा किशोर किशोरी वा लैङ्गिक हिंसाबाट प्रभावित भई लागू पदार्थको दुर्व्यसनमा फसेका वा सडकमा आएका व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिई कोषको रकम खर्च गर्न सक्नेछ।

६ **<u>कोषको रकम अन्य काममा उपयोग गर्न नसकिने</u>** : कोषको रकम नियम (५) मा लेखिए बाहेकको अन्य कार्यमा उपयोग गर्न सकिने छैन।

७ **<u>स्थानीय तहमा तत्काल उद्धार तथा राहत समितिको गठन</u>** :

(१) लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन (दोस्रो संशोधन) नियमावली, २०७६ को नियम २ को उपनियम २ खण्ड ग १ बमोजिम कोषको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने कामकाजका लागि एक स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समिति रहनेछ।

(२) समितिको गठन देहाय वमोजिम हुनेछ।

(क) न्यायिक समिति संयोजक - संयोजक

(ख) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - सदस्य

(ग) स्वास्थ्य शाखा प्रमुख - सदस्य

(घ) प्रहरी कार्यालयको प्रतिनिधि - सदस्य

(ङ) महिला तथा बालवालिका शाखा प्रमुख - सदस्य सचिव

८ **<u>समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार</u>** : स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

(क) पीडितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलव्ध गराउने।

(ख) राहत तथा आर्थिक सहयोग सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने गराउने।

(ग) लैङ्गिक हिंसा हुन नदिनका लागि स्थानीय स्तरमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।

(घ) स्थानीय स्तरमा लैङ्गिक हिंसा निवारणको क्षेत्रमा कार्यरत विभिन्न संघ, संस्था तथा निकायहरु बीच समन्वय गर्ने।

(ङ) स्थानीय स्तरमा लैङ्गिक हिंसामा परेका महिला, किशोरी तथा वालवालिकाको तत्काल उद्धार तथा संरक्षण गर्ने।

(च) गाउँपालिका क्षेत्र भित्र घटेका लैङ्गिक हिंसा सम्वन्धी घटनाको अभिलेख अद्यावधिक गर्ने।

(छ) कोष वृद्धिका लागि स्रोतको खोजी गर्ने।

(ज) लैङ्गिक हिंसा निवारण सम्वन्धि अन्य काम गर्ने वा गराउने।

९ <u>समितिको बैठक</u> :

१. समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ।

२. समितिको बैठक संयोजकले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ।

३. समितिको बैठक बस्नु भन्दा कम्तीमा २४ घण्टा अगाडि समितिका सदस्य सचिवले बैठकमा छलफल हुने गरी कार्यसूची सहितको सूचना सबै सदस्यहरुलाई दिनु पर्नेछ।

४. समितिको कुल सदस्य सङ्ख्याको पचास प्रतिशत भन्दा बढी सदस्यहरु उपस्थित भएमा समितिको बैठकको लागि गणपुरक सङ्ख्या पुगेको मानिनेछ।

५. समितिको बैठकको अध्यक्षता समितिको संयोजकले गर्नेछ।

६. समितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ।

७. समितिले बैठकमा आवश्यकता अनुसार नेपाल सरकारको कुनै कर्मचारी, पदाधिकारी वा अन्य कुनै व्यक्तिलाई समितिको बैठकमा पर्यवेक्षकको रुपमा भाग लिन आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।

८. समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य व्यवस्था समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

१० <u>कोषमा रकम उपलब्ध गराउने</u> : पीडितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउनका लागि गाउँपालिकाले कोषको नाममा रकम निकासा गरिदिनेछ।

परिच्छेद ३

वित्तिय व्यवस्थापन

११ <u>राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने रकमको हद र आधार</u> :

(१) यस कार्यविधि बमोजिम पीडितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउँदा देहायको आधारमा देहायको रकममा नबढ्ने गरी उपलब्ध गराईनेछ :-

(क) पीडितलाई तत्काल उद्धार गर्नु पर्ने भएमा सवारी साधन प्रयोग गर्नु पर्ने भए सार्वजनिक सवारी साधनबाट यात्रा गर्दा लाग्ने भाडा रकम,खाना खर्च वापत प्रतिदिन तीन सय रुपैयाँ र बास बस्नु पर्ने भए सो वापत छुट्टै रकम दिनु पर्ने भएमा प्रतिदिन पाँच सय रुपैयाँको दरले बढीमा पाँच हजार रुपैयाँ,

(ख) पीडितलाई अस्पतालमा भर्ना गरी औषधि उपचार गर्नुपर्ने भएमा अस्पताल आउँदा जाँदा सवारी साधन प्रयोग गर्नुपर्ने भए सार्वजनिक सवारी साधन प्रयोग गर्दा लाग्ने भाडा रकम, खाना खर्च वापत प्रतिदिन तीन सय रुपैयाँ, अस्पतालमा बस्ने व्यवस्था नभई बाहिर बस्नु परेमा बढीमा पाँच दिनको बसोबास खर्च वापत प्रतिदिन पाँच सय रुपैयाँमा र उपचार खर्च समेत गरी बढीमा छ हजार पाँच सय रुपैयाँमा नवढ्ने गरी लागेको यथार्थ उपचार खर्च। पीडितसँग आश्रित बालबालिका भए बालबालिकाका लागि पनि सोही दरमा खाना खर्च उपलब्ध गराउन सकिनेछ।

(ग) कानुनी सहायता, मनोवैज्ञानिक उपचार वा मनोविमर्शका लागि अन्यत्र प्रेषण गर्नु परेमा पाँच हजार रुपैयाँमा नबढ्ने गरी लागेको यथार्थ खर्च,

(घ) कुनै व्यवसाय गर्नको लागि बीउ पूँजीको रुपमा वस्तुगत तथा नगद अनुदान समेत गरी बढीमा तीस हजार रुपैयाँ,

(ङ) पुनर्स्थापनाको लागि बढीमा पाँच हजार रुपैयाँ,

(च) सञ्चालक समितिले तोकेबमोजिमको अन्य कामको लागि प्रकृति हेरी बढीमा दश हजार रुपैयाँ सम्म दिन सकिनेछ।

२) उपदफा (१) बमोजिमको रकम अपर्याप्त भएको मनासिव आधार र प्रमाण सहित कुनै पीडितले कार्यालयमा निवेदन दिएमा र सो व्यहोरा मनासिव देखिएमा समितिले त्यस्ता पीडितलाई थप दुई हजार रुपैयाँमा नबढ्ने गरी मनासिव रकम थप गरी दिन सक्नेछ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि नेपाल बाहिर रहे/बसेको पीडितलाई समितिले तोके बमोजिमको राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउन सकिनेछ।

१२ <u>राहत तथा आर्थिक सहयोग प्राप्त गर्न निवेदन दिनु पर्ने</u> :

(१) यस कार्यविधि बमोजिम राहत तथा आर्थिक सहयोग प्राप्त गर्न चाहने पीडित वा सरोकारवाला व्यक्तिले राहत तथा आर्थिक सहयोग पाउनु पर्ने मनासिव कारण खुलाई अनुसुची १ बमोजिमको ढाँचामा समितिमा निवेदन दिनुपर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त भएको निवेदन उपर समितिले जाँचबुझ गर्दा पीडितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग गर्नु पर्ने देखिएमा समितिले दफा ११ को अधिनमा रही पीडितलाई राहत तथा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउनेछ।

१३ <u>तत्काल रकम उपलव्ध गराउन सक्ने</u> :

(१) यस कार्यविधिमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि पीडितलाई तत्काल उद्दार, औषधि उपचार, पुर्नस्थापना वा राहत तथा आर्थिक सहयोग प्रदान नगरेमा गम्भीर तथा मानवीय क्षति हुने देखिएमा समितिको संयोजकले सो प्रयोजनका लागि कोषबाट पचास हजार रुपैयाँमा नबढ्ने गरी मनासिव रकम सम्वन्धित पीडितलाई उपलब्ध गराउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) वमोजिमको अवस्था परी समितिको संयोजकबाट पीडितलाई रकम उपलब्ध गराइएकोमा त्यसरी रकम उपलव्ध गराइएपछि बस्ने समितिको बैठकबाट सो बिषयको अनुमोदन गराउनु पर्नेछ।

१४ <u>थप रकम निकासा माग गर्न सक्ने</u> :

(१) समितिको नाममा निकासा भएको रकम अपर्याप्त भएमा समितिले सो को कारण खुलाई गाउँपालिकासंग थप रकम माग गर्न सक्नेछ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम थप रकम माग भई आएमा गाउँपालिकाले समितिको आवश्यकता र औचित्यता हेरी कोषबाट थप रकम निकासा दिन सक्नेछ।

(३) लैङ्गिक हिंसा पीडित वा प्रभावितलाई तत्काल उद्धार तथा राहत प्रदान गर्दा कोषमा भएको रकम भन्दा बढी खर्च भएमा मनासिव कारण र प्रमाण खुलाई केन्द्रीय तत्काल उद्धार तथा राहत समितिमा थप खर्च भएको रकम माग गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद ४

विविध

१५ **<u>छुट्टै खाता खोल्नु पर्ने</u>** : गाउँपालिकाले समितिबाट प्राप्त भएको रकम कार्यालयको नाममा कुनै वाणिज्य बैंकमा छुट्टै खाता खोली जम्मा गर्नु पर्नेछ।

१६ **<u>कोषको लेखा र लेखा परीक्षण</u>** :

(१) कोषको आय व्ययको लेखा प्रचलित कानुन बमोजिम राखिनेछ।

(२) कोषको अन्तिम लेखापरीक्षण महालेखा परीक्षकबाट हुनेछ।

१७ **<u>आवर्ति (रिभल्भीङ) कोष</u>** : यो कोष आवर्ति (रिभल्भीङ) कोषको रुपमा रहनेछ।

१८ **<u>प्रतिवेदन पेश गर्ने</u>** :

(१) समितिले प्रत्येक त्रैमासिक तथा वार्षिक रुपमा सो समितिबाट भए गरेका काम कारवाहीको प्रतिवेदन गाउँ कार्यपालिका समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ।

(२) समितिले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको एक महिनाभित्र सो समितिबाट अघिल्लो आर्थिक वर्ष भरिमा भए गरेका काम कारवाहीको प्रतिवेदन गाउँ कार्यपालिका समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ।

१९ **<u>बैठक भत्ता</u>** : समितिका संयोजक वा सदस्यले सो समितिको बैठकमा भाग लिए वापत गाउँ कार्यपालिकाले तोकिए बमोजिमको बैठक भत्ता वापत पाउनेछन्।

२० **<u>निर्देशन दिन सक्ने</u>** : गाउँ कार्यपालिकाले समितिको काम कारबाहीको सम्बन्धमा सो समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ।

२१ **<u>अनुसूची संशोधन</u>** : गाउँपालिकाले आवश्यकता अनुसार राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी अनुसूचीमा थपघट वा संशोधन गर्न सकिनेछ।

२२ **<u>बचाउ</u>** : यसअघि लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालन सम्बन्धी भए गरेका काम कारवाही यसै कार्यविधि बमोजिम भए गरेको मानिनेछ।

अनुसूची १
(नियम १४ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

विषय : सहयोग उपलब्ध गराई पाउ।

श्री संयोजक ज्यू,
स्थानीय तत्काल उद्धार तथा राहत समिति......................।

म..........................मा बस्ने वर्ष........को............ मिति............ मा लैङ्गिक हिंसाबाट पिडित भएको छु। मेरो आर्थिक स्तर ज्यादै कमजोर रहेको छ। उपर लैङ्गिक भएको कारणले मेरो मानसिक/शारीरिक/सामाजिक अवस्था कमजोर भई अशक्त अवश्थामा रहेको हुनाले मलाई औषधि, उपचार/कानुनी सहायता, परामर्श/उद्धार/मनोविमर्श/स्वरोजगार/पुनर्स्थापना/अन्य .... कामको लागि सहयोगको आवश्यकता परेको हुँदा स्थानीय लैङ्गिक हिंसा निवारण कोषबाट नियमानुसार सहयोग रकम उपलब्ध गराईदिनु हुन यो निवेदन पेश गरेको छु।

निवेदकको:
नामथर ....
ठेगाना ....
दस्तखत ....
मिति ....

आज्ञाले
सन्जय शिवाकोटी
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत